

Dr. sc. Juraj Mirko Mataušić (1944 – 2014)

Rođen je 3. rujna 1944. godine u mjestu Medsave kod Samobora. Nakon Franjevačke gimnazije u Zagrebu stupio je 1961. u Red manje braće, u Hrvatsku franjevačku provinciju sv. Ćirila i Metoda, te je dobio ime Mirko. Zaređen je za svećenika 1971.

Studirao je filozofiju na Filozofsko-teološkom učilištu Hrvatske franjevačke provincije u Rijeci te teologiju na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu i na Sveučilištu u Münsteru, a diplomirao je 1972. Iste je godine na Sveučilištu u Münsteru upisao magistarski studij publicistike i teorije komunikacije, te ga završio 1975. Na Sveučilištu Paris Lodron u Salzburgu upisao je doktorski studij iz publicistike i komunikacijske znanosti te slavistike. Doktorsku disertaciju na temu "Hrvatski katolički tisak 1849 – 1900. Predziđe kršćanstva" ("Kroatische katholische Presse 1849 – 1900. Antemurale christianitatis") obranio je 1984. Doktorat je nostrificiran na Zagrebačkom sveučilištu 1985. godine. Time je službeno priznat kao prvi doktor informacijskih i komunikacijskih znanosti u Hrvatskoj.

Za vrijeme boravka u Njemačkoj i Austriji djelovao je kao svećenik među hrvatskim radnicima i u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Beču, bio je župni vikar u austrijskoj dijecezi Linz te je vodio župu u mjestu Zipf. Vrativši se u domovinu djelovao je u samostanu na Kaptolu i bio je na različitim dužnostima u svojoj franjevačkoj provinciji: od 1981. do 1984. bio je definitor, od 1984. do 1987. tajnik Provincije, od 1987. do 1990. vikar Provincije, a od 1990. do 1996. Provincijalni ministar. Od 2002. do 2005. bio je voditelj trajne formacije u Provinciji. U svom svećeničkom radu veliku je pozornost posvećivao radu sa mladima. Iz vjeronauka za mlade koji je vodio na Kaptolu nastao je Pokret mladih katolika (Pomak), a inicirao je i pokretanje Frame (Franjevačke mladeži) u svojoj Provinciji.

Tijekom života u inozemstvu bio je dopisnik niza hrvatskih katoličkih listova, a najzapaženije su bile njegove reportaže i priče o životu hrvatskih iseljenika u kršćanskoj obiteljskoj reviji Kana, koje je poslije objavio u knjizi „Svaka ulica zove se Strasse“. Od 1984. do 1990. bio je urednik i novinar u izdavačkoj kući Kršćanska sadašnjost. Bio je i suosnivač ekumenske novinske agencije Kršćanske informativne službe (1991 – 1993). Utemeljitelj je, prvi ravnatelj i glavni urednik Hrvatskog katoličkog radija (1994 – 2000). Nastavio je surađivati na HKR-u, gdje je, zajedno s prof. Vesnom Grečner,

vodio emisiju *Tražimo istinu* od 2002. Posljednju emisiju uredio je 1. listopada 2014. Također je bio stalni suradnik priloga *Glasa koncila* Prilika.

Od 1978. bio je član Svjetskog saveza katoličkih novinara. Suosnivač je i prvi predsjednik Društva katoličkih novinara Jugoslavije (1988 – 1991). Osnovao je Hrvatsko društvo katoličkih novinara 1991, a bio je i predsjednik toga društva do 2000. Ono mu je 2003. dodijelilo nagradu za životno djelo za njegov novinarski i urednički rad.

Bio je član Odbora Hrvatske biskupske konferencije te Međunarodne radne zajednice komunikacija i mediji. Bio je član i prvog Vijeća za telekomunikacije u Hrvatskoj (1994 – 1999). Od 1996. bio je i član Vijeća Hrvatske radiotelevizije u dva mandata.

Na Institutu za teološku kulturu laika Katoličkog bogoslovnog Fakulteta u Zagrebu od 1986. predavao je kolegij “Povijest teologije i duhovnosti u Hrvata, s posebnim naglaskom na njen odraz u tisku u 19. i 20. stoljeću“. Na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu od 2000. do 2013. predavao je izborni predmet “Sredstva društvene komunikacije i pastoralno djelovanje Crkve”. Također je bio i predavač na Teologiji posvećenog života, gdje je predavao kolegij „Sredstva društvenog priopćavanja i redovništvo“.

Na Hrvatskim studijima, Studiju novinarstva, kasnije komunikologije, djelovao je od akademske godine 1998/99. kada je u ljetnom semestru počeo izvoditi kolegij „Povijest hrvatskog novinstva“. U proljeće 2003. postao je pročelnik Studija novinarstva, i tu je dužnost obnašao iduće četiri godine, u drugom mandatu kao pročelnik Studija novinarstva i komunikologije. Godine 2004. inicirao je reformu studija novinarstva u studij komunikologije. U listopadu 2005. zaposlen je na Hrvatskim studijima, u radnom odnosu bio je do svoje 65. godine, a kao vanjski suradnik surađivao je sa svojim Odjelom za komunikologiju do završetka akademske godine 2012/13.

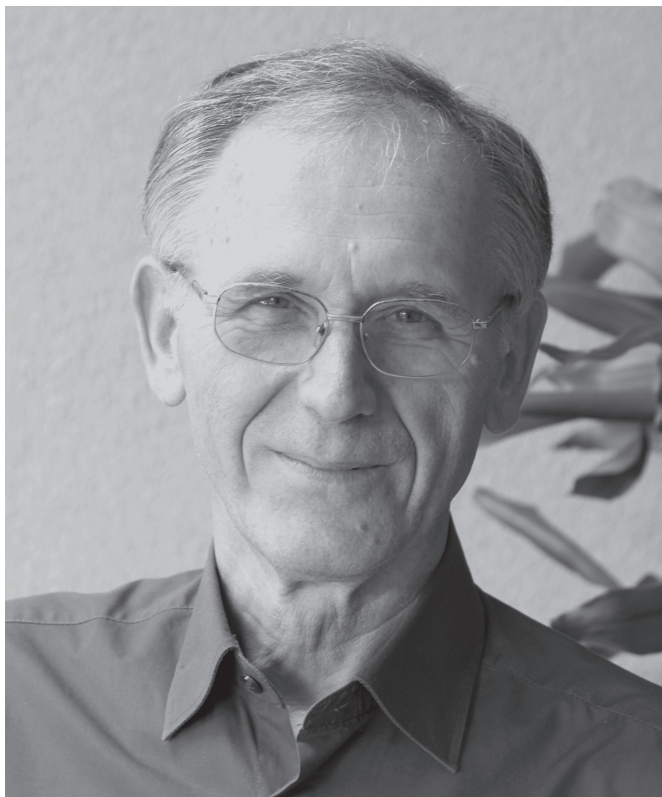
U svojim znanstvenim istraživanjima prof. Mataušić bavio se poviješću masovne komunikacije i razvoja informativnoga medijskoga sustava u Hrvatskoj, teorijom komunikacijskih medija, njihovom djelotvornošću, problemima masovne komunikacije u civilnom društvu i njezinih ideoloških implikacija, poviješću znanstvenih istraživanja masovne komunikacije i medija, te nastankom i razvojem komunikacijskih znanosti. Stvarajući program Hrvatskoga katoličkoga radija potaknuo je istraživanje *Vjera i moral u Hrvatskoj* Katoličkoga bogoslovnog fakulteta 1997. Bio je istraživač na međunarodnim istraživačkim projektima *Aufbruch* (1998) i *European value studies* (1999). Od 2002. do 2006. vodio je kao glavni istraživač na Hrvatskim studijima znanstveno-istraživački projekt “Utjecaj medija na hrvatsku obitelj”.

Od kraja osamdestih godina 20. stoljeća sudjelovao je na nekoliko desetaka domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova, a nekoliko je i organizirao. Autor je brojnih stručnih i znanstvenih članaka o medijima i komunikaciji, povijesti medija, medijskoj etici, odnosu Crkve i medija. Uredio je nekoliko knjiga, a samostalno i u suradnji sa Suzanom Vrhovski Peran („Kada duša progovori“) i Vesnom Gračner („Brak za hrabre“, „Krizna, super!“, „Ranjeno dijete i ja“, „Obitelj prijelaznog naraštaja“, itd.) autor je deset naslova, dok se još dva nalaze u tisku.

Jelena Jurišić

Juraj Mirko Mataušić
(1944 – 2014)

Profesor Juraj Mirko Mataušić na Hrvatskim studijima, Studiju novinarstva, kasnije komunikologije, djelovao je od akademske godine 1998/99. kada je u ljetnom semestru počeo izvoditi kolegij *Povijest hrvatskog novinarstva*. U proljeće 2003. postao je pročelnik Studija novinarstva i tu je dužnost obnašao iduće četiri godine. Nekoliko mjeseci kasnije postao je voditelj znanstveno-istraživačkog projekta *Utjecaj medija na hrvatsku obitelj*. Iduće godine inicirao je reformu studija novinarstva u studij komunikologije. U listopadu 2005. zaposlen je u zvanju docenta na Hrvatskim studijima, u radnom odnosu bio je do svoje 65. godine, a kao vanjski suradnik surađivao je sa svojim Odjelom za komunikologiju do završetka akademske godine 2012/13. Ukupno je u 14 godina suradnje i rada na Hrvatskim studijima predavao osam kolegija koje je pohađalo 600-tinjak studenata, a bio je mentor 30-tak diplomskih radova i dvije doktorske disertacije.

Blisko sam surađivala u većini navedenih aktivnosti profesora Mataušića. Profesor Mataušić bio je tijekom svog nastavnog i znanstvenog djelovanja na Hrvatskim studijima inicijator, graditelj, vizionar, čovjek ideja i projekata.

Tako je gradio i oblikovao studente kao buduće novinare i komunikologe, zahtijevajući od njih da istražuju na izvornoj novinskoj građi, u knjižnicama i arhivama. „Samo držeći tiskovine u rukama, proučavajući izvorne tekstove mogu upoznati i razumjeti novinarstvo, shvatiti njegov razvoj, povijest našeg naroda i zemlje“ - govorio je. Pred studentima je uvijek čvrsto branio svoj stav da svi moraju napisati i predati seminarski rad riječima: „najvažnije je za novinare da pišu“. Prije nekoliko dana javio mi se jedan od njih, sada poznati novinar i rekao kako mu je na tome zahvalan. Gradio je i odgajao profesor svoje studente i kao ljude, dajući im bezrezervno sebe kao dobrog i poštenog čovjeka i nastavnika, stručnog i iskusnog novinara i znanstvenika. „Primjer nam je dao“ - napisala je na vijest o njegovoj smrti jedna njegova diplomantica.

Tijekom našeg rada na reformi studija prema Bolonjskom procesu došao je jednog dana ushićen s idejom da formiramo potpuno novi program, ali ne iz novinarstva, već iz komunikologije. „To će nam dati jedinstvenost, vlastiti identitet i prepoznatljivost“ - govorio je vizionarski. Studij komunikologije službeno je odobren u svibnju 2005, te je postao i ostao jedini takav sveučilišni program u Hrvatskoj.

Inicirao je profesor Mataušić na Hrvatskim studijima ne samo znanstveno-istraživački projekt, već i prve znanstvene skupove na Odjelu za komunikologiju, kao i Biblioteku komunikologiju u kojoj je uredio prvi zbornik. Ideje je praktički sipao kao iz rukava: za završne i diplomatske radove, doktorske disertacije, znanstvene članke, istraživanja, skupove... Smireno, pun pravednosti i poštovanja prema svima, nalazio je pravo rješenje za svaki problem i krizu.

Odjel za komunikologiju i studijski programi koje on izvodi bili su projekt profesora Mataušića. On ga je inicirao i proveo. Sve njegove ideje vezane uz ovaj projekt još nisu ostvarene, ali profesor Mataušić pokazao nam je put kojim krenuti.

Upravo sa studentima prve godine obrađujem osnivače, tzv. očeve komunikologije u svijetu. Baš one čija je najvažnija djela htio da prevedemo i objavimo na Hrvatskim studijima. Ali i profesor Mataušić ne samo da je bio otac svećenik i redovnik, nego je, usuđujem se reći, bio otac komunikologije u Hrvatskoj. One komunikologije, odnosno komunikacijskih znanosti, koje se zasnivaju na istraživanjima, znanju, praktičnom iskustvu i moralu.

Jelena Jurišić

*Pročelnica Odjela za komunikologiju
Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu*